

KS. ROMAN HARMACIŃSKI

EWANGELIZACJA A KATECHEZA

Chrystus ustanowił braterską wspólnotę — Kościół, który „jest w Chrystusie niejako sakramentem, czyli znakiem i narzędziem wewnętrznego zjednoczenia z Bogiem i jedności całego rodzaju ludzkiego”. Warunki naszej epoki narzucają Kościołowi szczególne zadanie: „chodzi o to, aby wszyscy ludzie, złączeni dziś ściślejszymi więzami społecznymi, technicznymi, kulturalnymi, osiągnęli pełną jedność również w Chrystusie” (KK 1).

W Deklaracji o wolności religijnej zaznaczono, że sam Bóg ukazał drogę ludzkości, na której, Jemu służąc, ludzie mogą osiągnąć zbawienie i szczęśliwość. Ta jedyna prawdziwa religia przechowuje się w Kościele katolickim i apostoelskim, któremu Chrystus powierzył zadanie głoszenia jej dla wszystkich ludzi, mówiąc Apostołom: „Idźcie więc i nauczajcie wszystkie narody, udzielając im chrztu w imię Ojca i Syna, i Ducha Świętego. Uczcie je zachowywać wszystko, co wam przykazałem” (Mt 28, 19–20). Dostrzegamy, że „wszyscy ludzie są zobowiązani szukać prawdy, zwłaszcza w sprawach dotyczących Boga i Jego Kościoła, a poznawszy ją, przyjąć i zachowywać” (DWR 1).

Papież Jan Paweł II z perspektywy trzeciego tysiąclecia chrześcijaństwa w encyklice „Redemptoris missio” apeluje do całego Kościoła o postawę odwagi, ponieważ dzięki niej pierwsi świadkowie Jezusa Chrystusa zanieśli Ewangelię „aż po krańce ziemi” (Dz 1,8). Z odwagi, jaka rodzi się w sercu chrześcijanina i ma oparcie w osobistej świętości, wynika wszelka misyjna działalność. Tak było u początku Kościoła, a przykładem tego są Apostołowie i pierwsi uczniowie Jezusa Chrystusa¹ Chrześcijanie postawieni dziś w obliczu nowych wyzwań współczesności, przynaglani są do niesienia Ewan-

---

¹ S. Hareźga. Biblijne parresia i jej aktualność w świetle encykliki „Redemptoris missio” „Ateneum Kapłańskie” 84: 1992 s. 303.

geli świata. Aby temu sprostać, chrześcijanie muszą na nowo odkryć nowość orędzia Dobrej Nowiny i z odwagą, jaka cechowała pierwotny Kościół, głosić go światu²

I. EWANGELIZACJA

Termin „ewangelizacja” pochodzi od słowa ewangelia (gr. Euaggelion, łac. Evangelium oznaczające ogólnie Dobrą Nowinę. Słowem tym oznacza się naukę, którą Jezus Chrystus ogłosił światu swoim życiem i słowem. W tym znaczeniu Ewangelia oznacza naukę objawioną przez Chrystusa i daną ludzkości przez samego Boga³

Ewangelizacja jest terminem od niedawna używanym w teologii i dokumentach Kościoła katolickiego. Pojęcie ewangelizacji bywa zazwyczaj, rozumiane w znaczeniu węższym lub szerokim. Przez ewangelizację w znaczeniu węższym rozumie się „przepowiadanie o charakterze misyjnym, które ma na uwadze zapoczątkowanie wiary, a więc zmierza ku temu, by ludzie przyjęli słowo Boże” (DCG 17). Jest to „pierwsze głoszenie Ewangelii, czyli misyjne przepowiadanie przez kerygmat dla wzbudzenia wiary” (DCG 18). Natomiast w znaczeniu szerokim przez ewangelizację rozumiemy jakąkolwiek formę głoszenia i przepowiadania orędzia Bożego. W takim ujęciu katecheza byłaby jedną z form ewangelizacji. Pojęciem ewangelizacji w obu tych znaczeniach posługuje się Jan Paweł II w adhortacji „Catechesi tradendae” W naszych rozważaniach będziemy posługiwali się pojęciem ewangelizacji w znaczeniu węższym (ściśłym)⁴

Chronologicznie rzecz ujmując ewangelizacja jest pierwszą a zarazem najbardziej fundamentalną formą przepowiadania wiary, podczas której dochodzi do pierwszego zetknięcia się słuchaczy z orędziem wiary. Ewangelizacja na pierwszym miejscu i w szczególny sposób skierowana jest do

² Tamże s. 305–306.

³ F. Woronowski. Ewangelizacja porządku doczesnego. Łomża 1990 s. 12.

⁴ R. Murawski. Ewangelizacyjny charakter katechezy. „Ateneum Kapłańskie” 84: 1992 s. 184 n.

pogan i niewierzących, a więc do takich osób, które jeszcze nie zetknęły się z orędem Jezusa Chrystusa. Ta forma przepowiadania była bardzo rozpowszechniona w początkach chrześcijaństwa, ponieważ chodziło głównie o nawrócenie pogan do Ewangelii⁵ W miarę postępującej chrystianizacji, ta forma coraz bardziej traciła na znaczeniu, ustępując miejsca nowym formom przekazu wiary.

W czasach obecnych ewangelizacja znowu nabrała znaczenia ze względu na rozprzestrzeniające się zubożenie religijne w Europie, a także innych kontynentach. Dlatego też ewangelizacja stała się przewodnią ideą pontyfikatu Jana Pawła II. Temat ten zyskał na aktualności na skutek załamania się totalitarnych systemów rządzenia, dzięki czemu Kościół w Europie Środkowej i Wschodniej uzyskał na nowo wolność.

Sprawa ewangelizacji pojawia się w sposób jednoznacznie wyrazisty w świadomości Kościoła podczas Nadzwyczajnego Synodu Biskupów w 1985 roku. Od tego czasu stoi ona w centralnym punkcie troski Kościoła. Dopiero po przeprowadzeniu wnikliwej analizy współczesnej kultury i nastawienia do życia ludzi Wschodu i Zachodu, okazało się jak wielka jest potrzeba nowej ewangelizacji⁶

W dokumencie wydanym po Synodzie czytamy: „Chociaż marksizm narzucony siłą upadł, rozprzestrzenił się bardzo w całej Europie materializm i ateizm praktyczny. Mimo, że się ich nikomu nie narzuca ani nawet wprost nie proponuje, prowadzą one wielu do takiego sposobu myślenia i postępowania, jakby Boga nie było”⁷ A jednak pomimo tego, dostrzega się szansę dla Nowej Ewangelizacji ponieważ nie znika pragnienie przeżycia religijnego, mimo że szuka się go w różnorodnych formach, często kłócących się ze sobą i odwodzących od prawdziwej wiary chrześcijańskiej. Dostrzegamy wyraźnie i nikt nie ma wątpliwości, iż cała Europa stoi dziś wobec wyzwania, by opowiedzieć się na nowo po stronie Boga. Przekaz wiary i wartości

---

⁵ Tamże.

⁶ M. Figuro. Nowa Ewangelizacja jako centralne zadanie Kościoła. „Kolekcja Communio” 8: 1993 s. 8.

⁷ Tamże.

moralnych wyływających z Ewangelii i podawanych młodemu pokoleniu, jest dziś na całym świecie w niebezpieczeństwie. Znajomość wiary i uznanie porządku moralnego często sprowadza się do minimum. Stąd niezbędny jest nowy wysiłek ewangelizacji, bowiem ewangelizacja niewierzących zakłada samoewangelizację ochrzczonych, „a nawet samych diakonów, prezbiterów i biskupów”⁸

Ośrodek i centrum ewangelizacyjne stanowi osoba Jezusa Chrystusa. Przepowiadanie Ewangelii ma w szczególności wydobyć jej istotne owoce: prawdę, wolność i wspólnotowość. Trzeba rozpocząć od dialogu z Ewangelią. Jezus Chrystus przed swoim odejściem z tego świata, już po śmierci i zmartwychwstaniu oświadcza: „Dana mi jest wszelka władza w niebie i na ziemi. Idźcie więc i nauczajcie wszystkie narody” (Mt 28,18 — 19). Władza Boża objawia się w tym, że się idzie ewangelizować, chrzcić i nauczać. W ten sposób ujawnia się misja („idźcie”) ewangelizacji („głoście Ewangelię”) oraz wyłaniają się jej adresaci („wszystkie narody”) wpisani w miejsce tak wielkie jak cały świat. Na tym polega istota ewangelizacji⁹

Głoszenie Ewangelii ludziom naszych czasów, należy uważać za służbę świadczoną nie tylko społeczności chrześcijańskiej, ale także całej ludzkości (EN 1). Kościół bierze swój początek z ewangelizacji Jezusa i dwunastu Apostołów, jako głosiciele Ewangelii, zaczyna swe dzieło od ewangelizowania samego siebie. Jako wspólnota braterskiej miłości, musi ciągle słuchać tego, w co wierzy, ponieważ w Kościele został złożony depozyt Dobrej Nowiny, nie po to, aby on pozostał w ukryciu, ale żeby zanosić go do ludzi (EN 15).

Kościół będąc posłany i ewangelizowany, sam posyła głosiciele Ewangelii. W ich usta wkłada słowo zbawienia, które posiada w swym depozycie. Przekazywanie wiary chrześcijańskiej jest owocem wspólnego działania Ducha Świętego i współczesnych głosiciele Ewangelii. Od nas nie zależy dzieło Boże, jak również nie możemy domagać się przeniknięcia nieprzeniknionych planów Ducha Świętego, gdyż one są okryte głęboką tajemnicą,

---

⁸ Tamże s. 9.

⁹ P. Nonis. Ewangelizacja a katecheza. „Kolekcja Communio” 8: 1993 s. 93.

do której powinno się odnosić każdą wolną, darmową i nieprzewidzianą interwencję Bożą¹⁰ Dlatego można powiedzieć, że „Kościół wtenczas ewangelizuje, kiedy boską mocą tej Nowiny, jaką głosi, stara się przemienić sumienie poszczególnych ludzi i wszystkich razem, potem także ich działalność, a wreszcie ich życie i całe środowisko, w jakim się obracają” (EN 18).

Z powyższych rozważań wynika, „że ewangelizacja nie będzie pełna bez brania pod uwagę wzajemnego odniesienia, jakie ustawicznie zachodzi między Ewangelią a konkretnym, osobistym i społecznym, życiem człowieka. Dlatego ewangelizacja pociąga za sobą potrzebę przepowiadania jasnego, dostosowanego do różnych warunków życia, do praw i obowiązków każdej osoby ludzkiej, do życia rodzinnego, bez którego nie ma rozwoju jednostek, do życia zbiorowego w społeczeństwie, życia międzynarodowego, do pokoju, sprawiedliwości i postępu” (EN 29). Działalność ewangelizacyjna, jak wspaniale opisuje papież Paweł VI w Adhortacji apostoelskiej „Evangelii nuntiandi”, jest bogata, wielostronna i dynamiczna. Można ją określić „jako pokazywanie Chrystusa Pana tym, którzy Go nie znają, jako kaznodziejstwo, katechizację, chrzest i udzielanie innych Sakramentów” (EN 17).

II. KATECHEZA POSŁUGĄ SŁOWA W KOŚCIELE

Katecheza w ciągu wieków przechodziła różne koleje, poszukując swego właściwego miejsca w rodzinie, szkole czy parafii. Na temat miejsca katechezy można spotkać różne zdania, wydaje się jednak, iż niezastąpionym miejscem jest rodzina i Kościół¹¹

Po Soborze Watykańskim II w oparciu o dokumenty soborowe i katechetyczne, katechezę należy przede wszystkim pojmować jako posługę Słowa w misji duszpasterskiej Kościoła (DCG 17). Podstawą teologiczną katechetycznej posługi Słowa jest nauka o zasadniczych funkcjach Kościoła. Kościół realizuje misję zbawienia poprzez charyzmat i urząd, pełniąc funkcję profetyczną, kapłańską i pasterską. Relacje pomiędzy katechezą, a Kościołem są

---

¹⁰ Tamże s. 97.

¹¹ M. Majewski. Propozycja katechezy integralnej. Łódź 1975 s. 117.

dwustronne. Kościół pełni swoją misję zbawienia przez katechetyczną posługę Słowa, a katecheza znajduje swoje uzasadnienie, środowisko i skuteczność oddziaływania w Kościele¹²

Zasadniczym problemem typologicznym dla katechezy jest spotkanie pomiędzy Bogiem i ludźmi w Jezusie Chrystusie. Zapoczątkowane spotkanie przez Chrystusa jest kontynuowane przez Ducha Świętego w Kościele. Chodzi w nim o jedną rzeczywistość zbawienia, czyli spotkania miłości pomiędzy Bogiem i ludźmi w Chrystusie, w którym bierze udział katecheza¹³ „Jej zadaniem jest pośredniczenie między dwoma głównymi czynnikami zbawczego dialogu, jakimi są suwerenny absolutnie w udzielaniu łaski Bóg i w łasce się decydujący człowiek. Bliżej należy określić katechezę jako formę przepowiadania słowa Bożego”¹⁴

W takim ujęciu katecheza przestaje być tylko słowem ludzkim, elementem procesu nauczania ale staje się narzędziem, którym posługuje się Bóg w swoim dialogu zbawczym z człowiekiem. „Przez katechezę, pojętą jako słowo Boże, Bóg staje się obecny, staje przed człowiekiem, aby go wezwać do podjęcia dialogu, do odpowiedzi wiary. Katecheza jest słowem Bożym przez słowo ludzkie, staje się ona jednym ze sposobów obecności Chrystusa”¹⁵

Van Caster wyprowadza katechezę z istoty Kościoła, twierdząc, że odgrywa ona zasadniczą rolę w realizacji misji zbawczej. ponieważ proklamuje, interpretuje i urzeczywistnia misterium zbawienia przepowiadaniem. Dlatego katecheza rozwija się na płaszczyźnie wezwania Bożego i odpowiedzi człowieka¹⁶ Katecheza realizowana jako przepowiadanie jest rozważaniem Pisma św. jako Słowa Bożego skierowanego do współczesnego człowieka. Stąd różni się od lekcji szkolnej, wykładu uniwersyteckiego i wszyst-

---

¹² Tamże s. 116.

¹³ Tamże s. 117.

¹⁴ M. Majewski. Fundamentalne problemy katechetyki. Lublin 1951 s. 72.

¹⁵ Tamże.

¹⁶ Tamże s. 71.

kich oficjalnych przemówień. Różnica ta polega na tym, że ukazuje i odkrywa całą historię zbawienia, zapoczątkowaną stworzeniem człowieka i rozwijającą się w zdarzeniach narodu wybranego. Katecheza podkreśla, że historia zbawienia osiągnęła punkt szczytowy w życiu i działalności Jezusa Chrystusa i koncentruje się na realizacji misji zbawczej Kościoła, a więc na misterium paschalnym męki, zmartwychwstania i wniebowstąpienia Chrystusa¹⁷

Kontynuując tok rozważań trzeba podkreślić, że podstawowy dokument katechetyczny Kościoła „Ogólna Instrukcja Katechetyczna”, umieszcza katechezę w ramach posługi słowa, a więc w misji przepowiadania orędzia zbawienia. Mimo, iż w Instrukcji Katechetycznej, brak jest jasnej definicji określenia katechezy to cała druga część tego dokumentu poświęcona jest posłudze Słowa w Kościele.

R. Murawski zaznacza, że: „z treści tej części można wyprowadzić następujące, zwarte określenie katechezy: katecheza jest pogłębionym przekazem orędzia zbawienia. Zawiera trzy elementy harmonijnie z sobą powiązane: element biblijny „jest przekazem orędzia zbawienia”, element teologiczny „jest pogłębionym przekazem” i element egzystencjalny „ten przekaz jest skierowany do człowieka”¹⁸ Pogłębienie roboczej definicji katechezy znajdujemy w dalszej części dokumentu, który stwierdza, że katecheza „winna być powiązana z innymi zadaniami duszpasterskimi Kościoła nie tracąc jednak przez to swego specyficznego charakteru. Wypełnia równocześnie zadania wtajemniczenia, kształcenia i wychowania” (DCG 31).

Podsumowując rozważania na temat natury katechezy, można powiedzieć, że: „katecheza jest pogłębionym przekazem orędzia zbawienia; dokonuje się ten przekaz przez trzy wewnętrznie i harmonijnie z sobą powiązane działania: nauczanie, wychowanie, wtajemniczenie”¹⁹

---

¹⁷ Tamże s. 74 n.

¹⁸ Murawski, jw. s. 182.

¹⁹ Tamże s. 184.

Trzeba podkreślić, że dokładną i rozbudowaną definicję katechezy podał papież Jan Paweł II w adhortacji „Catechesi tradendae”. Jest to najlepsze określenie katechezy, dlatego podajemy je w pełnym brzmieniu: „Katecheza jest wychowaniem w wierze dzieci, młodzieży i dorosłych, a obejmuje przede wszystkim nauczanie doktryny chrześcijańskiej, przekazywanej na ogół w sposób systematyczny i całościowy, dla wprowadzenia wierzących w pełnię życia chrześcijańskiego” (CT 18). Jednoznacznie dostrzegamy, że Ojciec Święty Jan Paweł II w Adhortacji apostolskiej o katechizacji w naszych czasach podaje precyzyjne elementy definicji: „katecheza jest systematycznym objaśnieniem pierwszego głoszenia Ewangelii, jest wychowaniem, tych, którzy przy przygotowują się do przyjęcia chrztu lub do odnowienia przyrzeczeń chrzcielnych, ma ona wprowadzać w pełnię życia chrześcijańskiego oraz pobudzać do dawania świadectwa w świecie”²⁰

Z definicji wynika, że katecheza posiada bardzo konkretnie określone cele: zamierza doprowadzić chrześcijan do dojrzałości wiary przez ukazywanie w sposób systematyczny i całościowy, osoby, życia i nauki Jezusa Chrystusa. Wydaje się, że cele te jeszcze lepiej wyjaśnia „Ogólna Instrukcja Katechetyczna”, która do pojęcia dojrzałości powraca w syntetycznej definicji katechezy, rozumiejąc ją jako duszpasterską działalność kościelną, „która prowadzi zarówno wspólnotę jak i poszczególnych wiernych do osiągnięcia dojrzałości w wierze” (DCG 21).

Ewangelizacja zajmuje pierwsze miejsce pomiędzy różnymi formami przepowiadania: chodzi w niej o obudzenie pierwszego aktu wiary, przez który ludzie otwierają się na Słowo Boże. Za nią idzie katecheza, „która zmierza do tego, aby u ludzi wiara, oświecona nauką, stawała się żywą, wyraźną i czynną” (DB)²¹. Jednak wiara nie jest tylko samym intelektualnym poznaniem danej nauki, ani też pełną akceptacją jej dogmatów czy nakazów (przykazań), lecz przede wszystkim wiara jest spotkaniem człowieka z żywym Bogiem. Cała nauka chrześcijańska jest z istoty swej słowem życia i dlatego winna być świadectwem żywym, autentycznym.

---

²⁰ Nonis, jw. s. 98.

²¹ Tamże.

W każdym akcie wiary otwiera się dostęp do całego Objawienia: „A to jest życie wieczne; aby znali ciebie jedynego prawdziwego Boga, oraz tego, którego posłałeś Jezusa Chrystusa” (J 17, 3)²²

III. KATECHEZA ETAPEM EWANGELIZACJI

W czasach współczesnych katecheza stała się w Kościele katolickim bardzo aktualnym, poważnym i społecznym problemem. Interesują się nią ludzie, którym zależy na jej udoskonaleniu, a więc: teologowie teoretycy i praktycy, duchowni i katolicy świeccy. Koncentracja uwagi na katechezie sprawia, że traktuje się je jako podstawę i problem centralny wychowania i duszpasterstwa, od rozwiązania którego zależy mentalność i postawa społeczności katolickiej²³

Nowe inspiracje dla katechezy na obecne czasy dał Sobór Watykański II. Z inspiracji tych zrodziła się „Ogólna Instrukcja Katechetyczna” oraz Adhortacja apostolska Pawła VI „O ewangelizacji w świecie współczesnym”, a także Adhortacja Jana Pawła II „O katechizacji w naszych czasach” Wskazane dokumenty dają całościowy pogląd na problemy katechezy²⁴

Trzeba podkreślić, że „Ogólna Instrukcja Katechetyczna” w rozdziale drugim, omawia katechezę w ramach misji duszpasterskiej Kościoła, a ewangelizację określa jako „przepowiadanie o charakterze misyjnym, które ma na uwadze zapoczątkowanie wiary” (DCG 17). Stąd wzajemny stosunek między ewangelizacją a katechezą, jak podaje „Instrukcja Katechetyczna” polega na tym, że zasadniczo katecheza „sponuje globalne przyjęcie Ewangelii Chrystusa głoszonej przez Kościół. Dlatego trzeba stwierdzić, że ewangelizacja — zależnie od różnych okoliczności — może poprzedzać lub towarzyszyć dziełu katechizacji” (DCG 18). Ze względu na możliwość istnienia katechizowanych, którzy należą do Kościoła, lecz nie wyrazili nigdy osobowego przyzwolenia na orędzie objawienia, ewangelizacja

---

²² K. J. Romer. Katechizm Kościoła Katolickiego. *Communio* 4: 1994 s. 102–104.

²³ Majewski, jw. s. 5.

²⁴ Tamże s. 7.

wówczas może towarzyszyć tym poczynaniom katechizacji we właściwym tego słowa znaczeniu. Natomiast „każda forma katechezy powinna zawierać w końcowej części momenty związane z ewangelizacją (DCG 18), to jest nawrócenie jako element warunkujący dynamizm wiary²⁵ „Najczęściej realna sytuacja, w jakiej znajduje się znaczna część wiernych, postuluje z konieczności wprowadzenie jakiejś ewangelizacji, poprzedzającej katechezę” (DCG 19).

Z cytowanych wyżej wypowiedzi wynika, że katechetyczne nauczanie winno mieć miejsce dopiero wtedy, gdy zaistniało, już wcześniejsze głoszenie Ewangelii i gdy ta głoszona ewangelia została przyjęta: Dlatego zanim zaczniemy katechizować, powinniśmy najpierw, ewangelizować. Trzeba, aby uczniowie najpierw przejęli orędzie wiary, zanim zaczniemy zgłębiać je w katechezie. Ewangelizacja stanowi więc podstawę i punkt wyjścia dla właściwej katechezy, gdyż rozwijać i pogłębiać wiarę przez katechezę można wówczas, kiedy istnieje już jakiś załazek wiary. Dostrzegamy więc, i urzeczywistnienie celu i zadań katechezy zależy od wcześniejszej i owocnej ewangelizacji²⁶

W praktyce katechetycznej bywają coraz częstsze i liczniejsze przypadki, że ziarno wiary zaszczerpione w duszy przez chrzest nie mogło się rozwinąć. Dzieje się tak dlatego, że dzisiaj większość ochrzczonych otrzymuje chrzest niemal w sposób zupełnie automatyczny, zaś ewangelizacja nie łączy się z nim ową relacją nakazu: „idźcie na cały świat i głosście Ewangelię”, udzielając chrztu, nauczajcie, z którego wynika logicznie pierwsza ewangelizacja, a więc chrzest i katecheza²⁷

Połączenie ze sobą ewangelizacji i katechezy jest w naszych czasach zadaniem Kościoła najtrudniejszym, największym i wymagającym wielkiego zaangażowania. Tak więc ewangelizacja, której tak bardzo potrzebuje

---

²⁵ J. Charytański. Katecheza jako forma ewangelizacji. W: Katecheza po Soborze Watykańskim II w świetle dokumentów Kościoła. T. I. Red. W. Kubik. Warszawa 1985 s. 194.

²⁶ Murawski, jw. s. 188 n.

²⁷ Nonis, jw. s. 99.

Kościół, musi otrzymać cechy nowej ewangelizacji, gdyż wymaga to nowych sposobów głoszenia i rozszerzania orędzia ewangelicznego²⁸

Ks. M.Majewski, profesor katechetyki na uniwersytecie (KUL) w Lublinie, postuluje model katechezy otwartej na ewangelizację świata. Kościół jeśli pragnie nieść zbawienie światu, w sposób bardziej dynamiczny i owocny, musi zainteresować się światem, poznać go i nawiązać w swym nauczaniu do zachodzących w nim zjawisk, zdarzeń i procesów. Jego zdaniem temu modelowi najbliższa, jest katecheza antropologiczna.

Według ks. J. Charytańskiego, profesora katechetyki na ATK, katecheza jest formą ewangelizacji, z tym, że ewangelizację utożsamia z misją głoszenia słowa Bożego. Z tej racji wszystkie wskazania odnośnie do ewangelizacji obejmują również katechezę²⁹

IV. KATECHETYCZNA MISJA KOŚCIOŁA

Kościół przedłużając misję zbawczą Chrystusa w stosunku do wszystkich czasów i pokoleń wskazuje katechezie jej zasadnicze problemy jakie nurtują ludzi określonej epoki³⁰

Ustanowiony jest on przez Chrystusa i kierowany przez Ducha Świętego ma obowiązek pielęgnować, rozwijać i przekazywać wiernie Słowa i czyny Zbawiciela. Z woli Chrystusa Kościół jest nauczycielem prawdy i ma obowiązek głosić autentyczną Prawdę, którą jest Chrystus³¹ Tak więc Kościół zbudowany przez Chrystusa na Piotrze i Apostołach, jest stróżem głoszenia Ewangelii. „Jako Lud Boży obejmujący pasterzy, kapłanów, diakonów, zakonników i laików został posłany do świata i wszyscy jego

---

²⁸ Tamże s. 100.

²⁹ Murawski, jw. s. 192.

³⁰ Majewski, jw. s. 120.

³¹ Tamże s. 121.

członkowie, według własnego stanu, współodpowiedzialnie mają pełnić tę samą misję profetyczną”³²

Z tego faktu wynika, że dzieło głoszenia ewangelii odnosi się do całego Ludu Bożego i nikt nie powinien być pozbawiony możliwości wypełniania tego obowiązku, ale oczywiście w sposób sobie właściwy „z zachowaniem łączności z Kościołem i jego pasterzami” (EN 60)³³

Sobór Watykański II jednoznacznie określił, że „Kościół z Bożego nakazu ma obowiązek iść na cały świat i głosić Ewangelię wszelkiemu stworzeniu”. A w innym miejscu stwierdza, że cały Kościół jest misyjny i że „dzieło ewangelizacji jest podstawowym zadaniem Ludu Bożego” (EN 59). Należy również pamiętać, że Sobór ujmuje Kościół jako wspólnotę wiary, kultu i miłości. Wspólnota ta, powstała z odniesienia do wezwania Bożego, jednoczy się by oddawać cześć Bogu i realizować program ewangeliczny.

”Kościół został ustanowiony, by być zarodkiem Królestwa Bożego, wyposażony w dary swego Założyciela i wiernie dochowujący Jego przykazania miłości, pokory i wyrzeczenia otrzymuje posłannictwo głoszenia i krzewienia Królestwa Chrystusowego i Bożego wśród wszystkich narodów i stanowi zalążek oraz początek tego Królestwa na ziemi” (KK 5). Dialog między Bogiem i człowiekiem ma swoje różne miejsca i formy, to jednak Kościół jest w tym dialogu uprzywilejowanym ponieważ „Spodobało się Bogu w swej dobroci i mądrości objawić siebie samego i ujawnić nam tajemnicę swej woli (por. Ef 1,9), dzięki której przez Chrystusa, Słowo Wcielone, ludzie mają dostęp do Ojca w Duchu Świętym i stają się uczestnikami boskiej natury (por. Ef 2,18)³⁴ Przez to objawienie Bóg niewidzialny (por. Kol. 1,15) zwraca się do ludzi jak do przyjaciół (J 15,14-15) i obcuje z nimi aby ich zaprosić do wspólnoty z sobą i przyjąć ich do niej (KO 2). W

---

³² J. Charytański. Katecheza ciągła w świetle Synodu 1977. W: Katecheza po Soborze. T. 2. s. 99.

³³ J. Charytański. Katecheza jako forma s. 203.

³⁴ M. Majewski. Teologia katechezy. Wrocław 1989 s. 46.

Kościół Bóg Ojciec przez Syna w Duchu Świętym objawia wspólną trynitarną i na jej wzór tworzy wspólnotę Ludu Bożego³⁵

Adhortacja apostolska „*Evangelii nuntiandi*” zaznacza, że „Kościół bierze swój początek z ewangelizacji Jezusa i dwunastu Apostołów jest on jakby naturalnym owocem tego dzieła (...) Kościół, zrodzony z tego rodzaju misji, z kolei sam został posłany przez Jezusa” i tę misję nieprzerwanie przedłuża (EN 15). Tak więc pomiędzy Chrystusem, Kościołem i ewangelizacją zachodzi jak najściślejszy związek (EN 16). Ten związek dostrzegamy również w „*Catechesi tradendae*” w obrazie Chrystusa Nauczyciela, jaki utrwalił się w sercach dwunastu Apostołów i pierwszych uczniów, polecenie: „Idźcie więc i nauczajcie „wszystkie narody(...)” To nie oni sami powzięli zamiar, żeby iść za Jezusem, ale to Jezus ich wybrał i zatrzymał przy sobie, a przed Paschą ustanowił na to, aby szli i przynosili owoc i aby owoc ich trwał”(CT 10).

Dlatego „jest rzeczą oczywistą, że katecheza stanowiła zawsze dla Kościoła święty obowiązek i trwałe niezbywalne prawo” (C7 14). Dość jasno wynika, że obowiązek ten zrodzony jest z nakazu Chrystusa Pana i spoczywa przede wszystkim na tych, którzy w Nowym Przymierzu przyjęli wezwanie do posługi duszpasterskiej. Zaś z teologicznego punktu widzenia każdy ochrzczony, ma niezaprzeczone prawo wynikające z samego chrztu, „otrzymać od Kościoła naukę i wychowanie, które umożliwią mu dojście do życia prawdziwie chrześcijańskiego” (CT 14).

Katecheza jest ściśle złączona i związana z całym życiem Kościoła. Od niej zależy jego wewnętrzny rozwój i zgodność z planem Bożym (CT 13). Katecheza jest misją Kościoła, w nim znajduje swoje miejsce, z niego też czerpie życiodajne soki i w nim zmierza do pogłębienia wiary³⁶ Całe dzieło katechizacji jest ściśle związane z Osobą Jezusa Chrystusa. Zaś przede wszystkim polega na prowadzeniu do zgłębienia misterium Chrystusa w jego wszystkich wymiarach, to jest do odkrycia w Osobie Chrystusa odwiecznego

---

³⁵ Tamże s. 47.

³⁶ Tamże s. 49.

i powszechnego zamiaru Boga zbawienia wszystkich ludzi³⁷ A zatem katecheza wychowuje do odkrywania czynów i słów Jezusa Chrystusa oraz znaków dawanych przez Niego. Katecheza ma bowiem przekazać prawdę, którą jest On sam³⁸ „Katecheza więc, która jest wzrastaniem w wierze i życiem chrześcijańskim dojrzewającym ku pełni, jest w konsekwencji dziełem Ducha Świętego, dziełem, które On właśnie może w Kościele wzbudzić i podtrzymać” (CT 72).

Papież Paweł VI w swojej adhortacji apostolskiej „Evangelii nuntiandi” stwierdza, że „dostrzegamy w Kościele szczególną erę Ducha Świętego” Dlatego „jasnym jest przede wszystkim, że Kościół, gdy wypełnia swą misję katechetyczną — jak zresztą każdy chrześcijanin działający w Kościele i w imieniu Kościoła — musi sobie bardzo dobrze uświadomić, że działa jako żywe i pojętne narzędzie Ducha Świętego. I że ponadto Kościół nauczający i wszyscy katecheci powinni dążyć do tego, by ustawicznie wzywać tego Ducha, zawsze z Nim obcować i by usiłować zrozumieć Jego prawdziwe natchnienia” (CT 72).

Kardynał Ratzinger zauważa, że w dzisiejszym świecie nastąpiło wzmoczenie aktywności katechezy, a mimo to przeżywa ona kompleksy, że nie może nadążyć za postępem. Tymczasem to, co najbardziej ludzkie (sens życia, miłość człowieka, dobro moralne) jest przede wszystkim darem. Dla katechezy z tego płynie wniosek, aby bardziej zaufała Słowu Bożemu, bogatemu w moc Ducha Świętego, aniżeli wzmoczonej, unowocześnionej i udoskonalonej aktywności katechetycznej. Może okaże się, że trzeba będzie zacieśnić programy nauczania i zmienić ich realizację, a być może poszerzyć możliwości i w ogóle bardziej postawić na modlitwę, w której dokonuje się wewnętrzne zespolenie człowieka z Bogiem³⁹ Stąd w katechetycznej misji Kościoła, oczekując od katechezy większej skuteczności w przemianie człowieka, trzeba jej pomóc w zespalaniu się ze Słowem Bożym. Dlatego

---

³⁷ J. Charytański. Główne wątki adhortacji apostolskiej. W: Katecheza po Soborze. T. 2. s. 115.

³⁸ Tamże.

³⁹ M. Majewski. Teologia katechezy s. 70–71.

katecheza powinna tworzyć warunki do mówienia Boga, a przecież często w praktyce katechetycznej jest zupełnie inaczej. Bóg dochodzi do głosu tylko częściowo, natomiast człowiek wypełnia ją po brzegi. Jednak należy pamiętać, że Bóg, który odsłania swoją miłość, w katechezie i przez katechezę, jednocześnie udziela zdolności do jej rozwoju i praktykowania, a ona przecież w najwyższym stopniu nadaje sens i radość życia⁴⁰

---

⁴⁰ Tamże s. 69.